

דנ"פ 2633/19 - עו"ד דוד ידיד נגד ועדת האתיקה המחוזית של לשכת עורכי הדין - מחוז תל אביב והמרכז

בית המשפט העליון

דנ"פ 2633/19

לפני:

כבוד הנשיאה א' חיות

המבקש:

עו"ד דוד ידיד

נגד

המשיבה:

ועדת האתיקה המחוזית של לשכת עורכי הדין - מחוז תל אביב והמרכז

בקשה לקיום דיון נוסף על פסק דינו של בית משפט זה בבר"ש 1190/18 מיום 28.3.2019 אשר ניתן על ידי כבוד השופטים נ' הנדל, מ' מזוזוע' ברון תגובת המשיבה מיום 10.6.2019

בשם המבקש:

עו"ד דרור ארד-אילון

בשם המשיבה:

עו"ד אשרת חנוך; עו"ד אריאל שניאור

החלטה

זוהי בקשה להורות על קיום דיון נוסף בפסק דינו של בית משפט זה בבר"ש 1190/18 (השופטים נ' הנדל, מ' מזוז וע' ברון) מיום 28.3.2019 (להלן: פסק הדין), אשר קיבל את בקשת רשות הערעור שהגישה המשיבה, ועדת האתיקה המחוזית של לשכת עורכי הדין - מחוז תל-אביב והמרכז, על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (השופט א' דורות) בעמל"ע (מחוזי י-ם) 56780-09-17.

1. בשנת 2013 הגישה המשיבה קובלנה נגד המבקש, עורך דין במקצועו, לבית הדין המשמעתי המחוזי של לשכת עורכי הדין במחוז תל אביב (להלן: בית הדין המחוזי). הקובלנה נסובה סביב כנס שארגן המבקש במתנ"ס בעיר באר שבע לניצולי שואה יוצאי מרוקו ועיראק, ואשר בגינו יוחסו למבקש שלושה אישומים בעבירות של מעשים הפוגעים בכבוד מקצוע עריכת הדין; התנהגות שאיננה הולמת את מקצוע עריכת הדין; עשיית פרסומת אסורה; שידול לקוחות באמצעות אחר ועשיית פרסומת באמצעותו; והעלאת טיעון עובדתי ומשפטי בידיעה שאינו נכון. ביום 25.6.2016 זיכה בית הדין המחוזי את המבקש מהעבירות שיוחסו לו במסגרת האישום הראשון והשלישי, אך הרשיעו בעבירות שיוחסו לו באישום השני – ביצוע מעשים הפוגעים בכבוד מקצוע עריכת הדין, התנהגות שאינה הולמת את מקצוע עריכת הדין ושידול לקוחות באמצעות אחר ועשיית פרסומת באמצעותו.

כמפורט בהכרעת הדין של בית הדין המחוזי, ביום 2.5.2013 קיימו המבקש, עורכי דין וצוות משרדו, כנס לניצולי שואה במתנ"ס בבאר שבע. בעקבות מידע שהגיע לידיה, שכרה המשיבה את שירותיו של משרד חקירות על מנת שיתעד את הנעשה באירוע. חוקר פרטי מטעם משרד החקירות הגיע לכנס ותיעד באמצעות צילום וידאו חלקים מהאירוע וכן אסף מסמכים שחולקו לבאי המקום. המבקש טען נגד חוקיות איסוף הראיות על ידי חוקר פרטי, בטענה שהמשיבה נעדרת כל הסמכה חוקית לעשות כן. בית הדין המחוזי דחה טענה זו בציינו כי "[ישנן] סיטואציות המחייבות שימוש בכלים כגון דא בכדי להניח תשתית ראייתית לביסוס חשד לקיום דבר עבירה לכאורה ובלבד שאין הדברים נעשים אגב פגיעה בזכות מהותית כגון הזכות לפרטיות" (פסקה 80 להכרעת הדין) וכי במקרה דנן "הפעלת החוקר לא פגעה בפרטיות של מאן דהוא" (פסקה 84 להכרעת הדין).

על בסיס התשתית הראייתית שעמדה בפניו, קבע בית הדין המחוזי כי לפחות חלק מהנוכחים בכנס לא היו לקוחותיו של המבקש ונוכחותם בכנס נועדה בכדי לנסות ולשכנעם להצטרף לתביעה שמשרדו של המבקש יוזם בקשר לזכויות נטענות של נרדפים יוצאי מרוקו ועיראק כניצולי שואה. בית הדין המחוזי קבע כי אופן קיום המפגש היה מביש, וכלל "חלוקת מספרים, התקהלות המונית, הנקבל נשמע פשוט משלח לדרכו את כל מי שנולד אחרי אוגוסט 1943, בלי טיפה של כבוד" (עמ' 21 להכרעת הדין). בהמשך לאמור, גזר בית הדין את דינו של המבקש לעונש של נזיפה, השעיה על תנאי ותשלום הוצאות בסך 5,000 ש"ח לטובת לשכת עורכי הדין.

2. המבקש ערער על פסק דינו של בית הדין המחוזי לבית הדין המשמעתי הארצי של לשכת עורכי הדין (להלן: בית הדין הארצי) ובמקביל ערערה המשיבה על קולת העונש שנגזר עליו. בית הדין הארצי דחה את שני הערעורים. בכל הנוגע לטענת המבקש להעדר סמכות של המשיבה לשכור את שירותיהם של חוקרים פרטיים קבע בית הדין הארצי כי:

"לוועדת האתיקה, כמו לגופים סטטוטוריים אחרים, סמכות טבעית לנקיטת פעולות שיש בהם כדי לאפשר לה למלא את התפקיד למענו היא קיימת. [...] כבילת ידי ועדת האתיקה מלנקוט בפעילויות בירור וחקירה, אינה עולה בקנה אחד עם תפקידה – לברר ביצוע עברות משמעת של חברי לשכה. הפיכת הוועדה לגוף פסיבי בלבד, ללא כל סמכויות פעולה, אינה סבירה ואינה ראויה. על כן, לטעמי, כאשר מתגלה לוועדת האתיקה על הפרה צפויה של כלל מכללי האתיקה, והיא בוחרת לשלוח חוקר פרטי על מנת לגלות ולברר את אשר אכן מתבצע, מדובר בשימוש בסמכות העזר של הוועדה לביצוע תפקידה, ואין, במקרה זה, כל חריגה מהראוי והסביר בנסיבות העניין. ברור שגם לשימוש בסמכויות העזר קיימות מגבלות, הקשורות והנובעות ממסגרת הסמכות העיקרית. לדעתי, יש לבחון, בכל מקרה ומקרה, אם פעולות עצמאיות הננקטות ע"י ועדת האתיקה הינן בתחום הסבירות ואינן חורגות ממנו, כבמקרה

שבפנינו. " (פסקה 4 לפסק דינו של בית הדין הארצי)

3. המבקש הגיש ערעור על פסק דינו של בית הדין הארצי לבית המשפט המחוזי, במסגרתו שב על טענתו לפיה המשיבה חרגה מסמכותה עת שכרה את שירותיהם של חוקרים פרטיים. בית המשפט המחוזי קיבל טענה זו, וקבע כי אין בנמצא הוראת חוק מפורשת המקנה סמכות להעסיק חוקר פרטי שיבצע חקירה סמויה אחר עורך דין, וכי קביעת בית הדין הארצי לפיה "יש למשיבה סמכות טבועה או כללית לנקיטת פעולות שיש בהן כדי לאפשר לה למלא את תפקידה, אף ללא הוראה מפורשת בחקיקה" אינה עולה בקנה אחד עם פסיקתו של בית המשפט העליון ברע"א 2558/16 פלונית נ' קצין התגמולים - משרד הביטחון (5.11.2017) (להלן: עניין פלונית), בו נקבע כי ועדה רפואית הפועלת לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום) [נוסח משולב], התשי"ט-1959 (להלן: הוועדה הרפואית) אינה מוסמכת להורות על חקירה סמויה בעניינו של נבדק על מנת לאסוף מידע בדבר מצבו הרפואי או התפקודי. כן קבע בית המשפט המחוזי כי לא ניתן לראות בסמכות כאמור סמכות עזר. עוד קבע בית המשפט המחוזי כי יש לפסול את הראיות שהושגו בחוסר סמכות, וזאת בהתאם לקביעות בית המשפט העליון בע"פ 5121/98 יששכרוב נ' התובע הצבאי, פ"ד סא(1) 461 (2006) (להלן: עניין יששכרוב). כפועל היוצא מכך, הורה בית המשפט המחוזי על ביטול הרשעתו של המבקש בעבירות שיוחסו לו.

4. המשיבה הגישה בקשת רשות ערעור לבית משפט זה על פסק דינו של בית המשפט המחוזי, וזו נדונה כאילו ניתנה רשות ערעור והוגש ערעור לפי הרשות שניתנה. בפסק הדין מיום 28.3.2019, אשר ניתן על ידי השופט מ' מזוז בהסכמתם של השופטים נ' הנדל וע' ברון, נקבע כי אמנם, "ועדות האתיקה אינן בגדר "רשות חוקרת" בעל סמכויות חקירה, לצד ועדות האתיקה גם לא הוקם גוף חוקר, ולוועדות עצמן לא הוענקו בחוק סמכויות חקירה בעניינים שבתחום טיפולן" (פסקה 14 לפסק הדין). עוד נקבע כי הדין מטיל "על ועדות האתיקה והפרקליטים הפועלים לידן "לברר" תלונות, אך אין בחוק כל פירוט מה כוללת סמכות בירור זו" וכי "הסתפקות אך בתלונה ובתגובת הנילון הייתה מרוקנת מתוכן במידה רבה את תפקידן של ועדות האתיקה כגוף האמון על שמירת האתיקה של עורכי הדין בישראל ואת יכולתן לאכוף את כללי האתיקה שלפי החוק והכללים שהותקנו מכוחו" (פסקה 15 לפסק הדין). על כן, נקבע כי "יש לראות בתפקיד הבירור שהוטל [על ועדות האתיקה] ככולל ביצוע פעולות הדרושות באופן סביר למילוי, ובלבד שאין מדובר בפעולות הדורשת הסמכה מפורשת" (פסקה 16 לפסק הדין). אשר לאפשרותה של המשיבה להפעיל חוקר פרטי לשם איסוף מידע על אודות המבקש, נקבע בפסק הדין כי אין מדובר באצילה אסורה של סמכותה לקיים בירור, או בחקירה שנעשתה ללא הסמכה מפורשת, כי אם בהסתייעות מותרת. עוד נקבע כי בית הדין המחוזי קבע, כעניין שבעובדה, כי פעולות החוקר במקרה דנן לא חרגו מפעולות בירור ואיסוף מידע לגיטימיות, ועל כן לא היה מקום שבית המשפט המחוזי, כערכאת ערעור "בגלגול שלישי", יתערב בממצאים אלה.

בית המשפט הבחין בין המקרה דנן לבין המקרה שנדון בעניין פלונית, בציינו כי בניגוד לוועדה הרפואית, אשר הינה גוף מעין-שיפוטי, ועדת האתיקה "משמשת כגוף אכיפה-תביעה לאכיפת הנורמות האתיות-משמעתיות החלות על חברי לשכת עורכי הדין" (פסקה 12 לפסק הדין) ומשמשת כצד בהליך אדברסרי, ולא כגורם השיפוטי שתפקידו להכריע בהליך כזה. לבסוף, ציין בית המשפט כי יישומה של ההלכה שנקבעה בעניין יששכרוב בהליכים משמעתיים מעוררת שאלות לא פשוטות, וכי ממילא מקום בו "רשות מינהלית חורגת מסמכותה, פסלות ההחלטה שנתקבלה נובעת מכללי המשפט המינהלי בנוגע לפעולה החורגת מסמכות, ואינה נדרשת לדוקטרינות בדבר קבילות ראיות מתחום המשפט הפלילי" (פסקה 23 לפסק הדין).

5. מכאן הבקשה דנן שבה טוען המבקש כי בפסק הדין נקבעה הלכה חדשה וקשה, המעניקה לגוף קולגיאלי ואוטונומי סמכות לקיים פעולות חקירה ללא הסמכה מפורשת בחוק ובניגוד להלכות קודמות של בית המשפט העליון ולעקרון חוקיות המינהל. בתוך כך, שב המבקש וטען כי התנהלותו של החוקר הפרטי במקרה דנן עולה כדי חקירה אשר פוגעת הן בזכות הפרטיות של המבקש עצמו, והן בזכות הפרטיות של האנשים הנוספים אשר נכחו בכנס. לטעמו, הכללת פעולות החוקר במסגרת "בירור" טכני שאינו מצריך שיקול דעת הובילה להלכה שגויה וקשה, והוסיף וטען כי מדובר באצילה אסורה. עוד נטען כי בניגוד לקביעת בית המשפט העליון לפיה לא נקבע בחוק מה כוללת סמכות הבירור של ועדות האתיקה, פירוט כאמור אכן קיים בכללי לשכת עורכי הדין (סדרי הדין בבתי הדין המשמעתיים), התשע"ה-2015, כי כללים אלה מהווים הסדר שלם המגדיר את המותר בגדר קיום בירור וכי אין בהם הסמכה כלשהי לקיום חקירה או לפגיעה בפרטיות ובקניין. המבקשת סבורה כי הקניית סמכויות כאמור לוועדת האתיקה מנוגדת לפסיקתו של בית המשפט העליון לפיה סמכויות אכיפה פוגעניות המקנות לרשות כוח כפייה יש לפרש באופן מצמצם המחייב קיומה של הסמכה מפורשת. בנוסף, טען המבקש נגד הקביעות העובדתיות שעמדו בבסיס פסק הדין, אשר לטעמו מנוגדות לאשר נקבע בערכאה הדינית ואינן עולות מן הראיות שהוצגו.

6. בתגובתה מיום 10.6.2019 טוענת המשיבה כי במקרה דנן לא מתקיימים התנאים לקיומו של דיון נוסף, באשר פסק הדין, שניתן בהסכמת כל חברי המותב, עסק בנסיבותיו הקונקרטיות של המקרה והחיל את ההלכה הפסוקה בעניין ההבחנה בין אצילת סמכויות אסורה לבין היעזרות מותרת בגורם חיצוני וכלל לא נקבע בו חידוש כלשהו.

7. לאחר עיון בפסק הדין, בבקשה ובתגובה לה, הגעתי למסקנה כי דין הבקשה להידחות. סעיף 30(ב) לחוק קובע כי דיון נוסף בפסק דין יינתן מקום שבו נקבעה הלכה חדשה וקשה או כאשר נקבעה הלכה הסותרת הלכות קודמות שנפסקו בבית משפט זה (ראו, למשל, דנ"פ 3963/18 אבו עראר נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (25.6.2018)). עוד נפסק כי חידוש ההלכה הוא כשלעצמו אינו מצדיק קיומו של דיון נוסף וכי פיתוח פסיקתית של הלכה קיימת אינו עולה כדי חידוש המצדיק דיון נוסף (דנ"פ 6022/18 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (14.4.2019) (להלן: עניין פלוני)). במקרה דנן, קביעת בית המשפט לפיה ללשכת עורכי הדין נתונה סמכות העזר לברר תלונות וחשדות שהובאו לידיעתה ולהסתייע באחרים לשם כך, בתנאי שהפעולות הננקטות אינן דורשות הסמכה מפורשת, היא אמנם קביעה חדשה, אך אין בה כדי לסתור הלכות קיימות של בית המשפט או את עקרון חוקיות המינהל והיא לכל היותר מהווה פיתוח פסיקתית של הלכה קיימת בהתבסס על עובדות המקרה הקונקרטיות שהוצגו בפני בית המשפט. כמו כן אינני סבורה כי הקביעות בפסק הדין סותרות את אשר נקבע בעניין פלוני. זאת בשים לב להבחנה בין תפקידה של ועדת האתיקה ובין התפקיד המעין-שיפוטי של הוועדה הרפואית ולהבחנה בין אופיין של הפעולות שבוצעו במקרה דנן, כפי שעולה מקביעותיו העובדתיות של בית הדין המחוזי, לפעולות שבוצעו בעניין פלוני ובקביעה לפיה פעולות החוקר הפרטי במקרה דנן לא עלו בהיבט המהותי כדי "פעולות חקירה" ולא פגעו בזכותו של המבקש לפרטיות (פסקה 23 לפסק הדין). ויודגש, בניגוד לגישת המבקש, מפסק הדין לא עולה כל הסמכה, מפורשת או משתמעת, של ועדות האתיקה לנקוט, בעצמן או באמצעות אחר, פעולות חקירה אשר יש בהן כדי לפגוע בזכות כלשהי של עורכי דין נילונים או של צדדים שלישיים. על כן, אין לומר כי בפסק הדין נתקיימו התנאים אשר יצדיקו קיום דיון נוסף בו. יתר טענות המבקשת הן טענות ערעוריות מובהקות אשר הליך של דיון נוסף אינו האכסניה המתאימה לדון בהן והן אינן מצדיקות קיום דיון נוסף (דנ"פ 1175/19 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (14.2.2019)). לבסוף אציין כי העובדה שפסק הדין ניתן פה אחד נושאת אף היא משקל בהחלטה לדחות את הבקשה לקיום דיון נוסף (עניין פלוני, פסקה 18).

8. אשר על כן, הבקשה נדחית.

ניתנה היום, כ"ד בסיון התשע"ט (27.6.2019).

ה נ ש י א ה
